

СТЕФАН ГЕЧЕВ
РЪОНЕ КРЪОВЕЛ
1900-1935

chitanka.info

„... Животът, който приемам, е най-страшният аргумент срещу самия мене. Смъртта, която ме е съблазнявала толкова пъти, надвишаваше по хубост страха да умра... който бях нарекъл още свенлив навик.“

„Исках да отворя врата и не посмах. Сгрешил съм, усещам, вярвам, искам да усетя това и да го повярвам, защото, като не намирам разрешение в живота, въпреки че го търся страстно, щях ли да имам силата да опитам още няколко пъти, ако не виждах разрешението в окончателния, решителен жест?“

Това е извадка от изказването на Ръоне Крьовел от 1925 г. в отговор на една анкета на сп. „Сюрреалистична революция“ — „Самоубийството разрешено ли е?“. След десет години сутринта на 4 юни ще намерят Крьовел мъртъв, задушен със светилен газ. На ревера му — забодена хартийка с една-единствена дума: „Отвратен“. От какво? Този млад парижанин се присъединява към дадаистите, а по-късно — към сюрреалистите, и е произвел известна сензация в групата млади творци: занимавал се със спиритизъм и бил крайно чувствителен медиум. Успявал да се самоприспива и в това хипнотично състояние диктувал. Но скоро Брьотон и другите се отказали от този метод като неотговарящ на техните социално-революционни идеи, към които се бил присъединил и самият Крьовел.

Младият, болезнено чувствителен Ръоне от всички хора в групата обичал и уважавал най-вече Брьотон и Арагон. Участвал е активно във всички прояви и публикации на сюрреалистите, дал е своя принос за оформяне на неговата теория. Интересни мисли за поезията намираме в книгата му „Клавесинът на Дидро“: „Поезията няма нищо общо с онези повече или по-малко ритмувани и римувани песни, те ласкаят вещите и съществата, които си стоят на мястото и които те оставят на мястото им.“ И по-нататък: „Поезията прехвърля мостове от обекта към образа, от образа към идеята, от идеята към точния факт. Тя е пътят между елементите на един свят, изолиран от временната необходимост да бъде изучен, път, който води до онези потресающи срещи, за които свидетелстват картините и колажите на Дали, Макс Ернст, Танги. Тя е пътят към свободата, път, който не желае да изчезне сред неясни местности.“

От тези и други изказвания, както и от романите му се излъчва едно трескаво желание да се намери някаква истина за смисъла на

творчеството. Казвам „трескаво“, защото имам усещането, че този младеж е живял и творил сякаш в трескаво състояние. Художникът Камий Бриен, добър приятел на Крьовел, твърди, че приятелят му бил „постоянно твърде напрегнат“. Често бил принуден да постъпва в болница за лечение. Родителите му били заможни хора, той се обличал елегантно и посещавал известни артистични салони. Според Бриен причината за самоубийството на Крьовел била, че Арагон го скарал с всички дотогавашни приятели, а освен това изпитвал ужас, че ще трябва отново да постъпи в болница. Очевидно художникът така и не е разбрал трагедията на младия си приятел.

Крьовел встъпва в редовете на ФКП заедно с цялата група начело с Брьотон и Арагон и воден от трескавия си темперамент, скоро станал активист, изнасял доклади в Дома на културата, бил добър пропагандатор. Но както знаем, през 1930–1934 г. избухва и се развива така нареченият случай Арагон, който разделя окончателно двамата най-видни основатели на сюрреалистичното движение. Напрежението стига дотам, че когато през 1935 г. партията организира конгрес на писателите за защита на мира, на Брьотон не му било позволено да изнесе доклада си. На този конгрес става окончателното скъсване между групата сюрреалисти и партията.

Крьовел еднакво ценял и уважавал и двамата си по-големи приятели и учители. Свръхчувствителният млад човек, изглежда, не е могъл да понесе да гледа как рухват идолите пред очите му, как огромната амбиция за водачество и творческа свобода на Брьотон води движението до такива фатални конфликти.

Като прибавим към отчаянието и вероятното употребяване на опиати и известно чувство за вина, ще можем да си обясним страшната дума, която Крьовел е закачил на ревера си, преди да започне да вдишва смъртта.

Тази насилствена смърт е направила, изглежда, тягостно впечатление, предизвикала е може би чувство на разкаяние, защото било разрешено след това на Елюар да прочете изказването на Брьотон пред конгреса. Но това изказване съвсем не е представлявало елементът, който би могъл да успокои духовете, да изглади противоречията. И ако Крьовел се е надявал, че със самоубийството си ще накара бившите съмишленици да се примирят, може само да се съжالياва за „решителния“ му жест.

Защото, както твърди Леон-Габриел Гро, „между големите сюрреалисти Крьовел е един от най-големите... Можем да си го представим в образа на Лотреамон. От творчеството му лъха красота... Ако бе се съгласил да живее, той можеше да стане френският Джойс“.

Подобно е и мнението на съветския изследовател на сюрреализма Л. Г. Андреев, за когото Крьовел е „един от най-забележителните френски сюрреалисти от първото поколение“.

Крьовел е писал малко поезия. Съсредоточил е интересите си главно в романа: „Тялото ми и аз“ (1925), „Трудна смърт“ (1927), „Вавилон“ (1927). Публикувал е и есета, статии, памфлети — всички набъбнали от силна саркастична мая.

Сюрреалист и в творчеството, и в живота си, Крьовел е доказал, че в романа сюрреалистичният метод е безпомощен. Неговите романи, особено „Трудна смърт“, са модерно написани, като при това спазват основните черти на класическия роман — интрига, персонажи и пр. Но свободният почерк, въображението, поетическите находки в романите на Крьовел са оказали влияние върху по-нататъшното развитие на жанра във Франция.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.